

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

OKTOBER 6•2012

Klädd enligt
senaste mode –
grekisk klänning
på sedel år 1801

Senaste nytt i
Sverige 1910 –
filmen!

Olympiska spelen
1912 i Stockholm –
idrottsmedaljer och
medaljtillverkare

Kungligt bröllop
2010 – ett par tillägg

Pris 30 kr

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor:
www.numismatik.se respektive www.myntkabinettet.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47x50
mm:
250 kr

1/8 sida
72x50
mm:
350 kr

1/6 sida
47x105
mm:
400 kr

1/4 sida
72x105
mm:
600 kr

1/2 sida
151x105
mm:
1 200 kr

Helsida
151 x 214 mm:
2 000 kr
2:a och 3:e
omslagssidan:
2 500 kr
4:e omslagssidan:
5 000 kr

Annonser på årsbasis får 20 % rabatt.

Kontakta föreningens kansli,
e-post: annons@numismatik.se; monica@numismatik.se

Annonstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader att
köpa, sälja eller byta samlarobjekt.

Annonser som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.

Innehåll SNT 6 • 2012

Sid.

Artiklar och notiser

Olympiska spelen sommaren 1912 – idrottsmedaljer och medaljtillverkare	124
Ankarsrums bruk – grundat 1655.....	126
Tips om drinks	127
Kungligt bröllop 2010 – ett par tillägg.....	128
Klädd enligt senaste mode – grekisk klänning på sedel år 1801	130
Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper	132
Frimynt 2012	133
Föreningskvällen den 25 april 2012.....	134
En stig kol från Svartnäs bruk – papperspollett med koppling till Stora Kopparberg	135
MISAB 6	136
Hamstra silvermynt dålig affär 1942	139

Stående rubriker

Ny utställning	132
Frågespalten	134
Personalia. Hans Lundberg 1931-2012	137
Nytt om böcker.....	138
Pressklipp 2012	139
Aktuella auktioner	141, 143
Aktuell mässa	142

Omslag

Aktiebolaget Svensk-Amerikanska Film-Kompaniet bildades i Stockholm 1910. Bevakningen av de Olympiska sommarspelen 1912 blev dess mest storslagna satsning efter invigningen av Stockholms Stadion samma år. Detta vackra aktiebrev och tre andra från förra sekelskiftet finns nu i jätteformat i Kungl. Myntkabinettets utställning i Myntkrogen.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningens kansli och redaktion:

Banérgatan 17 nb

115 22 Stockholm

Tel. 08-667 55 98

Måndagar

kl. 10.00-12.00, 13.00-16.00

Fax 08-667 07 71

info@numismatik.se

Plusgiro 15 00 07-3

Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

Chefredaktör och ansvarig utgivare:

Monica Golabiewski Lannby

monica@numismatik.se

Prenumerationer:

Pris 200 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen

automatiskt

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning samt
Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.

För insänt ej beställt
material ansvaras ej.

SNT:s texter och bilder lagras
elektroniskt och publiceras i pdf-
format på SNF:s och KMK:s
hemsidor. Den som sänder material
till SNT anses medge elektronisk
lagring/publicering.

Tryck:

Kaigan

ISSN 0283-071X

HÖSTEN 2012

Föreningens aktiviteter

OKTOBER

31 Föreningskväll med föredrag

Plats Banérgatan 17

18.00 Tony Kamil: *I-ören från Karl IX:s tid.*

Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Tony Kamil
31 oktober

NOVEMBER

28 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 Köp, byt och sälj. Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Inte bara SNT, både äldre och nyare, kan köpas direkt hos SNF på Banérgatan. Här finns även föreningens egna utgåvor som Småre Skrifter och Monografier samt Numismatiska Meddelanden. Föreningen säljer också en del numismatiska böcker på kommission. E-post: info@numismatik.se för mer info om lager och priser.

SNT på Facebook: www.facebook.com/pages/Svensk-Numismatisk-Tidskrift/170104933101158

OBS! Nu finns SNT:s redaktion i föreningens lokaler på Banérgatan 17 samma tider som kansliet är bemannat. Se redaktionsrutan här intill.

Kungl. Myntkabinettets verksamhet

KUNGL. MYNTKABINETTET. Ta del av höstens föreläsningsserie i ekonomi med flera intressanta föreläsare. Museet är öppet föreläsningkvällar till kl. 19.00 och Myntkrogen till kl. 18.00. Se hemsidan för detaljerat program.

Riksbankens välbesökta utställning "Sveriges nya sedlar" visas på Kungl. Myntkabinettet hela hösten.

KMK på Facebook: www.facebook.com/pages/Kungliga-Myntkabinettet/118456611506982

Kungliga-Myntkabinettet/118456611506982

KMK på Twitter: <http://twitter.com/#!/Myntkabinettet>

Svenska Numismatiska Föreningen

Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan.

Kansli: Besöks tid: måndagar kl. 10-12, 13-16.

Stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna.

www.numismatik.se

Kungl. Myntkabinettet

Adress: Slottsbacken 6. Buss 2, 43, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.

Utställningar: måndag - söndag kl. 10.00-16.00.

Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13.00-16.00.

www.myntkabinettet.se

Tumba Bruksmuseum

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg; buss 725.

Utställningar: sept. - april, lörd.-sönd., maj - aug. tisd.-sönd., kl. 11.00-16.00.

www.tumbabruksmuseum.se

OLYMPISKA SPELEN sommaren 1912 – idrottsmedaljer och medaljtillverkare

Av Ian Wiséhn

De första svenska medaljerna tillverkades under andra hälften av 1500-talet. Då var medaljer en fråga som mest berörde kungahuset och högadeln. Så skulle det i huvudsak förbli ända fram till 1800-talet. Under detta århundrade beställdes medaljer också av borgarklassen, akademier, hushållningssällskap, föreningar, krigsmakten med flera. Sverige blev alltmer demokratiskt och många kom i kontakt med medaljkonsten. Från omkring 1860 blev det frivilliga skytteväsendet runt om i landet ständigt återkommande beställare av medaljer.

Snart följde idrottsföreningar av olika slag: simsällskap, atletföreningar, skridskoklubbar, friidrottsklubbar och många andra. Det som beställdes var medaljer som antingen skulle bäras eller endast ”förvaras” samt olika nålmärken. Nålmärkena fick sin höjdpunkt mot slutet av 1800-talet. Det upplevdes som viktigt att på kavajslaget kunna visa att man tillhörde en viss förening. Det handlade om samhörighet och i viss mån också om klasstillhörighet. På fester och baler delades så kallade kotiljongsmärken ut som alla deltagare skulle bära på sig. Under 1890-talet bildades flera fotbollsklubbar, som till exempel AIK och Djurgården. Nästan direkt beställde klubbarna nålmärken till sina medlemmar.

OS 1912 i Stockholm

Den i särklass största idrottsliga händelsen i Sverige vid 1900-talets början var arrangemanget av de olympiska spelen i Stockholm sommaren 1912. Olympiaden ”drabbade” stockholmarna på olika sätt. Det flaggades överallt, affärer ordnade olympiska skyltfönster, restaurangerna hade specialmenyer och bostäder ordnades

för de tillresta. Tävlände från 28 nationer (jämfört med dagens cirka 200 nationer) anlände. Men besöksmässigt blev OS 1912 ett misslyckande. Antalet besökande till Stockholm ökade endast marginellt. De som ändå kom ville alla ha med sig hem något minne från den så kallade ”solskensolympiaden”.

Arrangörerna av olympiaden måste få fram prismedaljer, officiella märken, affischer, program, broschyrer, översiktskartor, inträdesbiljetter med mera. Samtidigt såg företagarna i Stockholm möjligheten att få sälja souvenirer av alla slag, som till exempel porslin, tennmuggar, märken, smycken och liknande föremål.

Medaljtillverkare

Vilka kunde tillverka medaljer i början av 1900-talet? Främst var det Kungl. Mynt- och Justeringsverket, Metallfabriksaktiebolaget C. C. Sporrang & Co samt i viss mån Pettersons Knappmakeri i Stockholm. I övriga landet fanns det företag som rent tekniskt kunde prägla medaljer, som till exempel Aktiebolaget Uppsala Knapp & Metallfabrik, men beställningarna var få. Självfallet fanns det alltid möjlighet att beställa arbeten från Danmark eller Tyskland, men detta skedde endast vid ett fåtal tillfällen.

De finaste medaljerna graverades av Myntverket, som då låg på Hantverkargatan på Kungsholmen. Myntverkets historia går tillbaka till medeltidens början. Från Gustav I Vasas tid lydde myntverken närmast under den så kallade Kammaren (från 1634 Kammarkollegium). Myntverket i Stockholm (Kungl. Myntet) arrenderades 1668-1731 av Riksbanken. Efter att kopparmyntverket i Avesta nedlades 1831 bedrevs all myntning

OS 1912 i Stockholm. Den officiella affischen på flera språk formgavs av Olle Hjortzberg (1872-1959).

Officiellt besöksmärke med OS-affischen, silver, 21 x 26 mm.

i Stockholm till 1972. År 1877 blev Myntverket ett självständigt ämbetsverk. Verksamheten flyttade till Eskilstuna 1972 och år 1984 överfördes Myntverket till Riksbanken. Åren 2002 till 2011 ägdes verksamheten av det finska myntverket och hette Nordic Coin AB Svenska Myntverket.

OS 1912, guldmedalj 1:a pris.

Åtsidan graverades av Myntverkets gravör Erik Lindberg. Diameter 34 mm.

Deltagarmärket i silver som visar huvudet av en idrottsman med antik frisy.

Konstnär Erik Lindberg.

Storlek 37x24 mm.

Myntverket hade några av landets främsta gravörer. År 1912 var det den officiella mynt- och medaljgravören Erik Lindberg (1873-1966) som fick alla uppdrag från den svenska olympiska kommittén. Det var Lindberg som graverade pris- och deltagar-medaljerna samt den officiella belöningsmedaljen. Erik Lindberg hade redan tidigare graverat en rad idrottsmedaljer och fler skulle det bli i framtiden.

C. C. Sporrong & Co. har anor som går tillbaka till 1600-talet. Det var år 1666 som Henrik Grau blev mästare inom gördelmakarämbetet i Stockholm och grundade sin egen verkstad. Namnet gördelmakare anspelar på de metallbeslagna gördlar som under 1500- och 1600-talen var en

viktig del i klädedräkten. Graus verkstad flyttade flera gånger inom Stockholm och verksamheten upprätthölls av släktingar och andra. Verkstaden övertogs 1842 av gesällen Carl Claes Sporrong, som blev mästare samma år.

De stora statliga verk som inrättades i mitten av 1800-talet, exempelvis Telegrafverket, medförde en större efterfrågan på metallknappar för uniformerad personal. För att möta denna ökade efterfrågan specialiserade sig Sporrong på tillverkning av metallknappar. Antalet arbetare ökade och rörelsen fick ett betydande uppsving.

Efter *C. C. Sporrongs* död 1869 upprätthölls rörelsen av hans änka och söner. Man försåg nu såväl Karl XV:s hovstat som Stockholms och Göteborgs poliskårer med knappar och emblem. Under fru Maria Sporrongs tid prisbelönades firmans produkter både på Stockholmsut-

ställningen 1866 och på världsutställningen i Paris. Under hennes sista år sköttes rörelsen av sonen Fredrik, som med kompanjonen J. A. Haglund ändrade firmanamnet till *C. C. Sporrong & Co.* Under den här tiden hade man börjat med tillverkningen av polletter till företag, järnbruk, fattigvården och restauranger.

Den stora förändringen kom 1891, då Fredrik Sporrong för att ekonomiskt säkerställa firman lät ombilda denna till aktiebolag. Nu inleddes ett helt nytt skede i den anrika firmans historia. Det var industrialismens genombrott som föranledde denna åtgärd. *C. C. Sporrong & Co* var då, liksom de flesta företag, i behov av ökat kapital. Den industriella produktion som nu påbörjades ledde till att fabriken utökades och 1918 påbörjades uppförandet av bolagets eget affärshus på Kungsgatan 17. Där kom både butik och huvudkontor att inrymmas. Tidigare (1895-1918) hade man haft lokaler på Regeringsgatan 23.

Det var först på 1800-talet som Sporrong började prägla medaljer. Man gav då inte ut några medaljer på eget förlag, utan tillverkningen omfattade så kallade beställningsmedaljer med kunden som förläggare. Kunderna utgjordes av städer, organisationer och företag. Efter att till en början ha koncentrerat sig på att försöka fullända den tekniska framställningen av verktygen kom Sporrong så småningom att verka som förmedlande länk mellan beställare och konstnärer. Skulptörer var Sven

Den officiella belöningsmedaljen med Gustav V:s porträtt på åtsidan.

Medaljen graverades av Erik Lindberg. Diameter 31 mm.

Kulle, Frans Gustaf Husborg, Carl Milles, Gerda Qvist, Carl Eldh, Bror Hjort, Svante Nilsson, Gösta Carell med flera.

År 1964 flyttade Sporrongs tillverkningen till Norrtälje där en modern fabrik uppfördes. På 1980-talet flyttades verksamheten helt till Ekenäs i Finland.

Pettersons Knappmakeri på Malmsskillnadsgatan i Stockholm tillverkade endast ett mindre antal medaljer. Mest tillverkades knappar, märken och polletter. Företaget startades vid mitten av 1800-talet av Mathias Pettersson som var inflyttad från Skåne. Efter hans död 1896 drevs företaget vidare av hans barn med sonen Gustaf som chef. Denne hade 1914 passerat de sextio och önskade dra sig tillbaka. Då köptes företaget av Sporrongs.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Litteratur

Lagerqvist, L. O.: *Pettersons Knappmakeri i Stockholm. Ett företag i knapp- och medaljbranschen under 1800-talet.* Stockholm 1981.

Simonsson, I. m.fl.: *Från Mäster Henrik gördelmakare till Metallfabriksaktiebolaget C. C. Sporrong & Co.* Stockholm 1942.

Sundquist, T. & Wiséhn, I.: *Olympiska tecken. Minnen från olympiska spelen i Stockholm 1912 och 1956.* Stockholm 2004.

Artikeln om Olympiska spelen 1912 är tidigare publicerad i Företagsminnen 2012:3.

Ankarsrums bruk – grundat 1655

Samma sommar som storsamlaren Anders Frösell fick sin cancerdiagnos skickade han in underlag för en artikel i SNT. Den skulle bli hans sista. År 2008 avled Frösell utan att artikeln blivit kompletterad som han hade tänkt. SNT har valt att publicera den i sin ursprungliga form men med viss redigering och ett par tillägg av SNT:s redaktör.

LAGOM TILL JUBILEET 2005 gav Ankarsrums hembygdssförening ut en utmärkt bok om brukets historia och de personer som lett företaget samt en och annan anställd. Abraham, Gillis och Hubert de Besche tillsammans med svågern Henrik de Try och Gillis Willemoth fick kontrakt den 15 maj 1655 att ”bygga och uppsätta masugn, hamrar, gjutverk eller vad helst dem behagar” i Ångersrum i Hallingeborgs socken, Tjust, i Småland.

Herrarna drog på sig skulder till handelsmannen Hans Andersson i Västervik, som övertog bruket från 1680. Denne var en hårdför herre lik-som många av den tidens stormän.

Åren 1726-1752 drevs bruket av Anna Cederflycht, dotter till Hans Andersson. Hon var gift med Anders Nilsson Cederflycht i Göteborg, vilken Daniel Tilas beskrev som ”en snål, nidsker och karger armling, av ingen älskad”, inte ens av sin hustru som lämnade honom och i stället drev sitt ärvda bruk i Ankarsrum.

Anna Cederflycht efterträddes av släkterna Hoppenstedt och Bäckström. Efter dessa övergick bruket till släkten de Maré (1797-1898). Under de Maré-tiden utökades tillverkningen med badkar, järngrytor, skyltar, slasktrattar och annat lättgjutgods. En annan nyhet var att en del av produkterna emaljerades.

På sidan 120 i jubileumsboken 2003 visas en sedel om 20 riksdaler banko undertecknad av Baltzar de Maré samt tryckpressen till denna. På sidan 161 visas en monter med 69 medaljer, som bruket fått i belöning för sina produkter vid olika utställ-

1.

4.

7.

13.

ningar. Sedel, tryckplåt, medaljer och många andra föremål finns utställda på Hembygdssföreningens rikhaltiga museisamling om bruket.

Efter de Maré-tiden övertogs bruket av släkten Spånberg och slutligen av Electrolux.

Vad som inte nämns i jubileumsboken är att man använde polletter, både av papp och metall. Av metallpolletterna finns dels sådana gjutna i mässing, dels som instansade zinkbleck.

Jag förvärvade själv tre stycken i mässing på vilka det står ANKARSRUMS MEJERI samt två i zink där det står A-M på den ena, men inte på den andra. Då båda dessa zinkpolletter har identiska tre kronor förutsatte jag att de hörde ihop. Av den anledningen samt att polletter köptes tillsammans, så var jag ganska säker på att alla kom från Ankarsrum.

Kungl. Myntkabinettet

har goda konferensmöjligheter

kontakta:
konferens.butik@myntkabinettet.se

Slottsbacken 6
Gamla Stan – Stockholm
Tel.: 08-5195 5304

Antagandet visade sig senare vara riktigt men med förbehållet att A–M även mer troligt står för Alfred Bernhard de Maré (1831-1898) än Ankarstrum.

Det visade sig även att dessa metallpolletter, och fler därtill, finns på Ankarstrums museum.

Jag har inte lyckats få fram när polletterna är tillverkade, men rimligtvis bör zinkpolletterna med A–M ha tillkommit efter 1870 och före 1898, det år då Alfred de Maré avled. Mässingspolletterna med sin härligt grova stil gjordes antagligen vid 1900-talets början och zinkpolletter utan A-M mellan dessa två typer utgivning.

Anders Frösell †

Beskrivning av kända polletter

Gjutna mässingspolletter

1. Rund, 37 mm, med text i båge: ANKARSRUMS MEJERI, varunder 2 Lit. / SKUM / MJÖLK.
2. Dito, 27 mm, men 1 Lit.
3. Åttkantig, med text i båge: ANKARSRUMS MEJERI, varunder 2 L / SÖT / MJÖLK.
4. Oval 30x21mm, med text i båge: ANKARSRUMS MEJERI, varunder ½ Lit. / GRÄDDE.
5. Rektangulär, 40x25mm, rak text: ANKARSRUMS MEJERI / 1 Kg. / SMÖR.
6. Kvadratisk, 25 mm, rak text: ANKARSRUMS / MEJERI / ½ Kg. / SMÖR.

Instansade zinkpolletter

7. Rund, 30 mm, rak text: 2 Lit / (en krona över två) / A–M.
8. Rund, 22 mm, rak text: 1 Lit / (två kronor) / A–M.
9. Rektangulär, 31 x 22 mm, text som nr 7.
10. Kvadratisk, 20 mm, text som nr 8.
11. Rund, 30 mm, rak text: 2 L / (en krona över två).
12. Rund, 21mm, rak text: 1 L / (två kronor).
13. Rektangulär, 30x20mm, text som nr 11.
14. Kvadratisk, 20x20 mm, text som nr 12.

Provtryck av Ankarströms bruks assignation om 20 riksdaler banco. Till vänster ses Baltzar de Marés (brukspatron 1821-1870) initialer B de M. Provtrycket är graverat av C.A. Broling och tryckt hos A. M. Spong, Stockholm. En sådan assignation jämte kliché och tryckpress visas på sidan 120 i jubileumsboken. Förminskat. KMK. SKANNAT AV MGL LIKSOM VARUMÄRKET NEDAN.

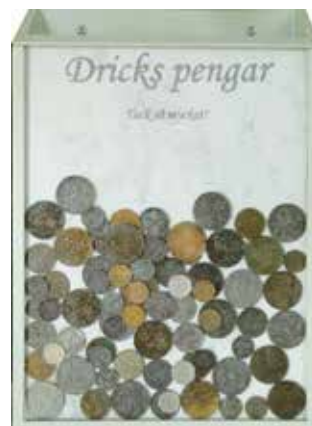
Ankarströms Bruk registrerades som aktiebolag 1882. A och M står för Alfred de Maré (men passade även Ankarstrum), som registrerade varumärket 1884. Fågeln föreställer en glada. Ur jubileumsboken 2003 sidan 208.

I Ehnbom 1975 under nummer 11-13 finns nr 1, 2 och 4 till salu, även om texten felaktigt anger mjölk i stället för grädde på nummer 4.

De fyra polletter i min ägo har Gabriel Hildebrand fotograferat. De övriga nämnda har jag fått avtecknade av Donald Öfverberg från Ankarstrums museum men inte sett i verkligheten.

Referenser

Ehnbom, I.: *Svenska polletter genom tiderna*. Malmö 1975.
Åkerman, P., Hofrén, M., Åkerman, H.: *Ankarstrums bruk 350 år*. Västervik 2003. I distribution av Ankarstrums hembygdsförening, Bruksvägen 9, 590 90 Ankarstrum. E-post: ugglekullen@spray.se

Tips om dricks

På ett litet kafé i Vaxholm finns denna penninglåda dekorerad med gamla utgångna mynt. Särskrivningen till trots är användningen förstas glasklar.

Bruket att lämna dricks är känt i vårt land åtminstone sedan medeltiden. Från början innebar det helt enkelt att ge någon pengar att dricka för, dryckespenningar.

Benämningen "drickspengar" förekommer såvitt man känner till första gången i *En students missöden* av A. J. Afzelius år 1845.

FOTO: FÖRFATTAREN.

MGL

Kungligt bröllop 2010

– ett par tillägg

Av Lars O. Lagerqvist

I maj 2010 utgav Kungl. Myntkabinettet en liten skrift om kungliga bröllopsmedaljer under Bernadotternas tid på tronen. * Eftersom skriften skulle vara möjlig att distribuera redan i slutet av månaden och kunna erbjudas en förhoppningsvis intresserad kundkrets före bröllopsdagen den 19 juni saknades två av de nya medaljerna, som inte var färdiga.

Den ena medaljen var resultatet av en tävling i TV4 i samarbete med Mynthuset Sverige i Malmö i maj 2010, den andra var en av H. M. Konungen instiftad minnesmedalj med anledning av bröllopet. Den sistnämnda skulle delas ut på själva den stora dagen och initiativet till denna togs av H. K. H. Kronprinsessan själv. Dessa bör bli nr 58 och 59 i katalogen. De beskrivs här nedan med den officiella som den första.

Den officiella medaljen

58. Minnesmedalj med anledning av Hennes Kungliga Höghet Kronprinsessan Victorias och Herr Daniel Westlings bröllop den 19 juni 2010. Denna instiftades enligt Hovprotokoll den 8 juni § 1 av H. M. Konungen och bilagan har följande lydelse:

”H. M. KONUNGEN har förklarar sig vilja till Hennes Kungliga Höghet Kronprinsessans Victoria och Herr Daniel Westling bröllop den 19 juni 2010 instifta en minnesmedalj att tilldelas, förutom medlemmar av den Kungliga Familjen, jämväl hovfunktionärer och övriga fast anställda vid de Kungl. Hovstaterna m.fl. personer enligt en inom Riksmarskalksämberet upprättad förteckning.**

Därjämte har H. M. Konungen beslutat, att denna minnesmedalj präglad i silver i åttonde storleken och försedd på åtsidan med Kronprin-

sessparets namnchiffer och datum för bröllopet och på frånsidan med silhuetbilder av Kronprinsessparet skall i Serafimerordens band bäras efter Konung Carl XVI Gustafs minnes-tecken men framför riddartecken.”

Medaljen – som mäter 32 mm i diameter (8:e storleken) – är slagen i 1050 exemplar i silver (17,8 g utan band) och ett i guld vid AB Myntverket i Eskilstuna och levererades den 17 juni. Modellerna till medaljen är formgivna av Annie Winblad Jakubowski, som också modellerat Myntverkets medalj (nr 57 i förteckningen 2010). Det kan noteras, att Myntverket saknade band i den rätta färgen och att riksmarskalksämberet fick beställa dem i Tyskland, varefter medaljtillverkaren skötte monteringen. Förkortningen för innehav av denna medalj skall i kalendrar och dylikt anges som: VD:sBMM.

Åtsida: 19 JUNI 2010 nedtill längs kanten, ovanför brudparets monogram krönt av (den heraldiska) kronprinsesskronan.

Frånsida: Över upphöjda cirklar utifrån kanten mot mitten bröstporträtt inom två ringar, förenade i mitten, i den till vänster kronprinsessan Victoria, höger sida, iförd två pärl-

rader i håret, dubbelt pärlhalsband och örhängen, i den till höger prins Daniel, vänster sida, med krage och slips synliga. Nedtill på tredje cirkeln utifrån räknat med små nedsänkta versaler konstnärsnamnet: ANNIE WINBLAD JAKUBOWSKI 2010. Upp till ögla, i vilken band i Serafimerordens ljusblå färg. Randen slät.

Guldexemplaret tilldelades ”bröllopsgeneralen”, H. M. Konungens stabschef generalmajor Håkan Petersson, som burit huvudansvaret för de praktiska arrangemangen. Deltagare i högtidligheten fick sitt exemplar utdelat omedelbart före bröllopet, men det fick inte anläggas förrän efter detta.

Den uppmärksamme iakttagaren kunde vid TV-sändningen notera ytterligare en dekoration buren av de många gästerna vid middagen, till exempel av brudgummens föräldrar. Totalt präglades 1050 exemplar i silver. Se fotot här intill där prinsens far bär just denna minnesmedalj.

TV4-medaljen

59. Kunglig bröllopsmedalj utgiven med tillstånd av H. M. Konungen av Mynthuset Sverige i Malmö i samarbete med TV4-gruppen. Präglad hos

58. Bröllopsminnesmedaljen 2010 i silver med serafimerband. Konstnär: Annie Winblad Jakubowski. Kungl. Myntkabinettet.

Nyblivne prins Daniel omfamnar sin pappa som hängt på sig bröllopsmedaljen efter vigseln i Storkyrkan.

FOTO: SCANPIX.

AB Myntverket i Eskilstuna.

Denna medalj tillkom genom en tävling, presenterad i TV4. Det torde vara första gången som en kunglig bröllopsmedalj tillkommit på detta sätt. De tre tävlande konstnärernas förslag presenterades den 3 maj 2010 på Kungl. Myntkabinetet i Stockholm och kort därefter i TV. Den 14 maj fick man veta vem som vunnit – det var den franske konstnären Joaquin Jimenez, som fick hela 73 % av rösterna. De övriga tävlande var Ingrid Austlid Rise (Norge) och Annie Winblad Jakubowski, den sistnämnda har vi mött i samband med den förra medaljen. Alla tre har tidigare modellerat såväl mynt som medaljer.

Kort före bröllopet var medaljen färdig. I förgylld brons mäter den 36 mm och väger 22,5 g. Maximupplagan var 100 000 exemplar. Av vinsten tillföll en del kronprinsparets bröllopsstiftelse, som skall främja god hälsa och motverka utanförskap bland barn och ungdomar i Sverige.

Åtsida: KRONPRINSESSAN VICTORIA • DANIEL WESTLING medsols längs kanten kring brudparets porträtt i halsbild, vänster sida, han med synlig knuten smokingrosett, hon iförd diadem, i avskärning till höger Storkyrkan i Stockholm, därunder konstnärssignaturen.

Frånsida: KUNGLIGT motsols längs vänstra kanten BRÖLLOP från kanten

in mot mitten mellan versala bokstäverna V och D. Uptill det krönte kronprinsessvapnet i oval sköld, till höger i bokstaven inlagt D 19/JUNI/2010, siffran 1 lagd över första 0.

För de flesta är väl det ovan avbildade, fastställda vapnet för kronprinsessan Victoria välbekant; det kröns av kronprins(ess)kronan och innehåller det Bernadotteska hjärtvapnet och nedtill i den fyrdelade ovala skölden till vänster (heraldiskt höger) Västergötlands vapendjur, i övrigt som stora riksvapnet två gånger de tre kronorna men endast en gång folkungalejonet över strömmar. Ovalt vapen är avsett för kvinnor.

FOTO MEDALJERNA: GABRIEL HILDEBRAND.

Noter

- * Thomas Hernqvist och Lars O. Lagerqvist: *Kunglig kärlek i förevigad form*. Kungl. Myntkabinetet, Stockholm 2010. Katalog nr 50. 48 s, ill.
- ** För utdrag av Hovprotokollet tackas hovsekreterare Helena Lundin, Kungl. Slottet, och skriftställaren Leif Pählsson, Göteborg, som förmedlat detta. Expeditionschefen vid Riksmarskalksämberbet Johan Fischerström och 1:e intendenten Tom Bergroth, amanuens vid K. Maj:ts Orden, tackas för värdefulla, kompletterande upplysningar.

59. Bröllopsmedalj 2010 utgiven av Mynthuset Sverige i samarbete med TV4. Konstnär: Joaquin Jimenez. Kungl Myntkabinetet.

Klädd enligt senaste mode - grekisk klänning på sedel år 1801

Av Monica Golabiewski Lannby

12 skillingar 1801. På framsidan står: *Je ne crains rien plus dans le monde qu'une femme folie en deshabilitée* (= Jag fruktar inget annat i hela världen mer än en vacker kvinna i negligé).

På baksidan nederst: *Dans le Royaume des Aveugles les Börgnes sont Rois* (= I de blindas kungarrike är den enögde kung.)
Mått: 160 x 185 mm. KMK 104383.

Tisdag 11 september 1798:

”Mulit och duggrägn men tämmelig lugnt. Om morgonen kom Skräddaren Guditz hem med min nya Gråflammiga grekiska klänning, som satt rätt bra och kostade med arbetslön silke och band 2 Riksdaler. Han emottog den gamla hvita att omändra på samma facon.”

Märta Helena Reenstierna

DEN INTE LÄNGRE HELT UNGA DAMEN på en 12-skillingssedel från 1801 ser helst sig själv utan förargliga, hängande kindpåsar. Så tänker kanske konstnären bakom teckningen. Iklädd det tidiga 1800-talets senaste mode blottar hon sitt ena bröst. Eller

är det betraktaren, konstnären, som i tankarna klär av henne? Han tycker å ena sidan att hon är lockande vacker, å andra sidan anser han sig själv vara blind, oseende, enligt de tillagda ordspråken. Eller är det kvinnan som är blind? Är det kanske ett självporträtt? Teckningen och ordspråkens samband med denna är mångtydig och väcker onekligen funderingar.

Upptäckten av Pompeji 1748 och de efterföljande utgrävningarna hade inspirerat till ett nytt mode både vad gällde arkitektur och inredning men även klädedräkter. Ett svärmeri för antiken. För kvinnliga klädesplagg gällde nu tunna, nästan genomskinliga, figurnära och djupt uringade klänningar, gärna i bomull men kanske helst i siden.

Till Paris hade det nya modet kommit vid 1790-talets mitt. Märta Helena Reenstiernas (1753-1841) dagbok från 1798 visar att modet nått Stockholm detta år. Märta Helena lät skräddaren Guditz sy henne en grekisk klänning av gråflammig taft. Klänningen var av den nya *facon* som hon egentligen inte var så förtjust i. Hon hade en kluven inställning till det rådande modet. Kanske undrade hon över lämpligheten i att klä sig som ungdomen. Är det också så man ska tolka den tecknade kvinnan?

Kvinnan på bilden hade, kan man tänka sig, liksom Årstafrun vuxit upp med ett helt annat skönhetsideal under 1700-talet. Genom snörning och vaddering var kroppen så kontrollerad och instängd. Det ansågs viktigt

att skillnaden mot det hårt arbetande folket poängterades. De lägre stånden var för det första förbjudna att använda högre ståndsklädsel, för det andra var sådan klädsel definitivt obekvämt att använda i samband med kroppsarbete. Det nya modet, så småningom kallat *empire*, skulle frigöra kroppen och därmed också själen.

Av alla underbara tidsdokument jag sett på en sedel så tar nog denna priset. Sällan möter man teckningar på de gamla sedlarnas oträckta baksidor. Tidigare har jag personligen endast funnit ett exemplar, en teckning av en violinist på en sedel från 1776. En tilläggs-text formulerad på franska känner jag bara till på en sedel daterad 1792, som åsyftar franska revolutionen.

Den här beskrivna sedeln är utgiven i valören 12 skillingar (riks-gälds), utfärdad av Riksgäldskontoret med nummer 15 558 och daterad den 10 december 1801. Sedlarnas tomma baksida är den som mest lockat till poetiska rader. I detta fall har båda sidorna använts.

Den skämtsamma tecknaren (eller kanske en helt annan person) har efter den förtryckta texten: "... åter-bekomma" inflikat: *men tiden och stunden vet ingen, utom vår fader allena*. Efter "... Ettusende Riksdaler" i varningstexten står det ironiska tillägget: *efter sin hädanfärd*, vilket väl kan tolkas som att (förmodligen) skribenten ännu inte erhållit sin utlovade belöning, den kommer först när efterparen är död.

Eftersom uttjänta och defekta sedlar indrogs av Riksbanken kan vi verkligen vara tacksamma för dem som finns bevarade i dag. I bästa fall sparade Riksbanken sedeln i sin egen sedelsamling i sämsta förstördes den.

12-skillingen såldes på MISAB:s auktion nr 4 i mars förra året och kunde förvärfvas av Kungl. Myntkabinettet med medel från Sven Svenssons stiftelse.

Texterna kan ha präntats ned av olika personer (troligen män) av handstilarna att döma. Men är någon av dem konstnären?

SKANNING: FÖRFATTAREN.

Strax innan sekelskiftet 1800 blev klädedräkterna för både kvinnor och män mer figurnära än de varit under 1700-talet.

Korsett användes därför av båda könen.

Kvinnodräkten var betydligt ledigare och tunnare än tidigare, nästan genomskinlig.

Skorna skulle vara mjuka och låga, utan klackar.

Den tecknade kvinnan här intill är klädd helt enligt senaste mode.

Karikatyr av dansande par.

Mannen är klädd i de nya modeplaggen frack, långbyxor och stövlar.

Den höga cylinderhatten saknas dock.

Akvarell av

Anders Carlsson af Kullberg (1771-1851) cirka 1800.

UR BROWN 1995.

Lördag 25 oktober 1800:

"Jag corrigerade coéfuren, flätade skärp af svarta och röda taftsband, sydde öglor uti Svarta Sidensarge skor, hvilka sedan med Rosenröda band fastlindades öfver Hvita strumpor, och då jag af Härfriseurskan Lundberg var efter mycket jemkande ändock nog illa kammad, klädde mig uti ofvan nämde rustning samt min gråflamiga taftsklädning ..."

Märta Helena Reenstierna

Litteratur

Brown, C.: Kropp och kläder på 1700-talet. *Populär Historia* 1995:6 s. 9-13.

Golabiewski Lannby, M.: *Poetiska sedlar*. 2008.

– Anno 1792. *SNT* 2012:1 s. 19.

Reenstierna, M.H.: *Årstadsboken*, del 1. (Utg. av Sigurd Erixon, 1993.)

Ny utställning i Myntkrogen

Senaste nytt i Sverige 1910 – filmen!

"All kinematografering av de olympiska tävlingarna är med ensamrätt för hela världen överlåten åt Svensk-Amerikanska Film-Kompaniet i Stockholm."

Aktiebolaget Svensk-Amerikanska Film-Kompaniet bildades i Stockholm 1910. Bolaget stod för något av det modernaste som då fanns i Sverige. Bevakningen av de Olympiska sommarspelen 1912 blev dess mest storslagna satsning efter invigningen av Stockholms Stadion samma år. En hundralapp fick kapten Ludvig Hubendick betala år 1910 för en preferensaktie i det senaste som var – filmen! I dag motsvarar det: 4700 kronor.

Detta historiska aktiebrev och tre andra har nu ersatt Kungl. Myntkabinettets utställning av äldre polletter på de stora väggveporna i restaurang Myntkrogen.

De andra gäller herr Faxes aktiebrev i Hultmans Chokolad- & Konfekt-Fabriks Aktie-Bolag i Malmö (1891), kapten Axel Focks aktiebrev i Aktiebolaget Kneippvattenkuranstalten i Norrköping (1898) samt ett för den anonyma innehavaren av Falkenberg Jernvägs Aktiebolag i Falkenberg (1893).

Utställningsveporna har formgivits av Emmelie Golabiewski.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

MGL

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper

FÖRENINGEN FÖR HISTORISKA VÄRDEPAPPER håller auktion i Kungl. Myntkabinettets hörsal lördagen den 1 december 2012, från klockan 11. Se annonsen på sidan 141.

Föreningen är ideell och har över trettio års verksamhet bakom sig. En av föreningens uppgifter är att två gånger om året hålla auktion innehållande material som spänner över medlemmarnas intresseområden. Målet med auktionerna är att ge medlemmarna möjlighet att utöka och förkovra sina samlingar med intressant material samt avyttra samlarobjekt.

Som nytt grepp i år vill föreningen bredda och utöka auktionens utbud samt öka medlemskretsen. I samband med höstens auktion ger föreningen nya inlämnare och köpare *fritt medlemskap året ut*. Målet med detta är att erbjuda ett material som mer associerar till KMK:s utställningar med finansväsende, bankväsende, företagshistoria och myntväsende med mera. Detta skall speglas i kommande auktioner.

Föreningens provision går till kostnadstäckning och syftar inte till vinstbildning. I medlemskapet ingår också en tidning med läsvärda artiklar och som utkommer cirka fyra gånger per år.

Till höstauktionen tar Föreningen emot inlämningar fram till och med onsdag den 31 oktober 2012.

Vi hoppas på trevliga möten, auktioner och sammankomster och vill välkomna alla samlare samt intresserade av företagshistoria, mynt, konst och ekonomisk historia.

Varmt välkomna den 1 december!

*Werner Stensgård,
å Föreningen för
Historiska Värdepappers
vägnar*

FriMynt 2012

EN AV ÅRETS HÖJDPUNKTER för myntintresserade ägde rum andra helgen i april. Jag avser naturligtvis FriMynt på Idrottens hus i Helsingborg. Det har varit en underlig vår detta år med värme och kyla som avlöst varandra. Men som vanligt sken solen under FriMynt-helgen och kvicksilvret visade över 10 grader plus!

Trots namnet på mässan är det i första hand en mässa för mynt och andra numismatiska objekt. Mynt, sedlar, polletter, medaljer, litteratur och tillbehör dominerar, men det finns också en hel del filatelistiskt material till salu för den intresserade.

I år arrangerades mässan för 38:e året. Ett femtiotal handlare hade slutit upp och var på plats som utställare. De flesta aktiva svenska mynthandlarna hade bokat bord, men där fanns också några utländska handlare. Utbudet av mynt har varit bättre, men trots detta förefaller omsättningen ha varit god och jag tror att de flesta besökarna åtminstone fick med sig något litet objekt hem till samlingen.

Enligt Mikael Johansson på Helsingborgs Utställningar hade mässan i år 1 500 besökare, vilket tydligt visar på hur stort intresset för mynt är just nu. SNF fanns som vanligt på plats och delade även detta år bord med MISAB.

Minst lika viktigt som själva mässan och det som bjuds ut av närvarande handlare är allt runt verksamheten. Bara det att mer än ettusen myntintresserade befinner sig på samma plats under en och samma helg skapar förutsättningar. Många samlare har åtskilliga mil till Helsingborg, samåkning till Helsingborg innebär ofta flera timmar att diskutera mynt med likasinnade. Flera myntklubbar runt om i landet chartrar dessutom busar och plockar upp medlemmar och andra intresserade under resan. Själv har jag flera gånger åkt med Myntklubben Skilling Banco i Linköping. En trevlig resa där stämningen är hög och förväntningarna stora inför mässbesöket. En resa som också innehåller mycket prat om mynt och där många intressanta mynt "vandrar"

Full aktivitet under FriMynt 2012. FOTO: FÖRFATTAREN.

runt i bussen, en del till salu, andra bara för att visas upp.

För den som inte orkar eller vill göra långa resor under mässdagen går det naturligtvis bra att stanna över i Helsingborg, ett alternativ som många väljer. Merparten av övernattande myntsamlare verkar hålla till på Hotell Mollberg. Jag har själv aldrig varit på detta hotell men förstår att aktiviteten där är stor under både fredags- och lördagskvällen.

På mässan träffar och ser man många kända ansikten men får också nya bekantskaper, som man ofta bara känt till genom olika internet-alias från exempelvis Tradera. Samlare som man tidigare jag tidigare missat, och kanske något telefonsamtal med får på FriMynt ett ansikte. Det är inte bara i mässhallen som aktiviteten är hög. Den är minst lika hög vid borden i entréhallen och på läktarplats inne i själva mässhallen. Där pågår heta diskussioner och många medhavda mynt visas upp. Svenska Pollettforeningen passade på att i samband med mässan hålla sitt årsmöte.

En tradition jag tidigare missat, trots många besök på FriMynt, är lunchen på den franska "mynt"-krogen *La Petite* nere i Helsingborgs centrum. Krogen har gästats av tillresta numismatiker i säkert 25 år. Lunchen har alltid varit densamma, en klassisk Bookmaker-toast med oxfilé, dijonsenap och färskriven pepparrot. Rätten försvann från krogens

ordinarie meny för 10-15 år sedan, men den serveras fortfarande alltid i samband med FriMynt! Med på lunchen detta år fanns ytterligare en debutant, SNF:s yngste medlem, Julius, som samtidigt passade på att fira sin halvårsdag.

Att samla mynt är intressant och spännande, auktioner och inte minst mässor ger samlandet en extra krydda. Om du inte tidigare besökt FriMynt rekommenderas starkt ett besök kommande år.

Vi ses i Idrottens Hus 2013!

Ingemar Svenson

Myntklubben Skilling Banco

Linköping

11/10 Tema: Tyska Orden.

Per-Göran Carlsson:

Att specialsamla.

8/11 Tema: Sedlar.

Skilling Bancos medlemmar

berättar om sitt samlande.

6/12 Tema: Besittningsmynt.

Diskussionsafton.

Tag med något numismatiskt objekt som du vill ta upp till diskussion eller har något att berätta om.

Efter mötet äter vi julbord.

www.mksb.se

Föreningskvällen den 25 april 2012

DAN CARLBERG BERÄTTADE OM äldre svenska polletter och sitt eget samlande. Det var ett väl förberett och inspirerande föredrag. Dan är känd i både mynt- och pollettkretsar som tidigare styrelseledamot i SNF och ansvarig för MISAB.

Åhörarna fick följa med på en exposé av polletter från Förbundshären 1634 (om det nu är förbundshärspolletter)¹ via Leijonancker² till polletter från Avesta, Sala och Stora Kopparberg. Bland många polletter kan nämnas Avesta kopparbruks 1 Korgh Kohl från mitten av 1600-talet. Dateringen underlättas av myntmästarmärket och initialerna som tillhör den i myntsammanhang välkända myntmästaren Marcus Kock (Avesta 1644-1657). *Bild 1.*

Merparten av bevarade äldre polletter är gjorda i koppar och mässing. Minst lika viktiga material för pollettillverkningen var läder, näver och lack. Dessa är förgängliga material, varför få exemplar finns bevarade och många typer troligen är helt försvunna.

Dan förde med sig ett antal relativt moderna auktionskataloger, som han anser varit särskilt viktiga för sitt eget samlande; auktion Ingemar Carlsson³, Ahlström mynthandel auktion 51 och Antikören auktion 14(-15). Dan hade också med en interfolierad bok bestående av Numismatiska Meddelanden IV (Stiernstedt) och XII (Strokirk), sammanbundna och med rikhaltiga anteckningar. En handstilsanalys har visat att anteckningarna är gjorda av Strokirk!

Flera ”nya” ansikten för föreningskvällarna var på plats. Merparten av dessa är förutom medlemmar i SNF också medlemmar i den relativt nystartade Svenska Pollettföreningen⁴. Intresset för polletter är stadigt på uppåtgående efter att under lång tid varit relativt lågt.

Bättre fart på pollettsamlandet var det i början av förra seklet. Ett talande exempel på detta är värderingen av förbundshärspolletterna, som på den tiden var i paritet med Karl XI-riks-

1. Avesta kopparbruk.
1 korgh kohl. 1600-talets mitt.
”Korgh” var det vanligen använda
rymdmättet för träkol.
Initialerna MK står för myntmästaren
Marcus Kock.

2. Svappavaara kopparverk i Lapland.
5 öre. 1660-talet.
Bokstäverna AIM står för bröderna
Abraham och Jacob Momma som drev
kopparverket vid denna tid.
Detta exemplar har siffrorna 2122
instämplade.

FOTO: DAN CARLBERG.

dalern och vad den riksdalern kostar i dag är vi alla väl medvetna om!

Flera av de äldre polletterna har använts inom stora geografiska områden, inte minst på grund av den skiljemynsbrist som uppstod i slutet av 1700-talet. 3 och 6 öre från Stora Kopparberg är exempel på sådana. Ett annat riktigt tidigt exempel är en ensidig kopparpollett från Svappavaara kopparverk som cirkulerat i delar av norra Sverige. Valören är 5 öre och polletten är präglad på 1660-talet. *Bild 2.*

Dan hade med sig ett helt skåp med polletter från den egna samlingen. Riktigt ögongodis för närvarande, pollettsamlade medlemmar.

Ingemar Svenson

Noter

- ¹ Hemmingsson, B.: Polletter i Sverige före 1660. *SNT* 1997:7 s.160.
- ² Carlberg, D.: Daniel Leijonanckers klädesväveri i Stockholm. *SNT* 1995:8 s. 192.
- ³ Ahlströms Myntauktioner AB, auktion den 22 oktober 1995.
- ⁴ www.pollett.se

Frågespalten

Kan någon numismatisk förklaring ges på denna inkonsekvens vid utskrivningen av ordet ÖRE? undrar frågeställaren. FOTO: JOHAN WIHLANDER.

Inkonsekvent valörbeteckning på äldre mynt

UNDER GUSTAV I VASAS TID har silverklippingar hela valörbeteckningen ÖRE utskrivna gällande 16-öret och 8-öres klippingar och även på Erik XIV:s första 16-öres klipping. Senare förekom det på Karl IX:s 2-ören och på en del mynt endast ÖR eller Ö.

Detta förfarande fortsatte på Gustav II Adolfs kopparmynt och Karl XI:s öresmynt, trots att det fanns gott

om plats att skriva ut hela ordet ÖRE (undantag 4 ÖRE SÖLFM). På Fredriks 10-öresmynt står det ÖR men på 5-öret endast Ö. Även 1-öres kopparmynt med 1 ÖR. KM.

Kan någon numismatisk förklaring ges på denna inkonsekvens? Från och med Oscar I:s öresmynt förekommer hela ordet ÖRE på mynten.

Johan Wihlander

En stig kol från Svartnäs bruk – papperspollett med koppling till Stora Kopparberg

BERGSBRUKEN I SVERIGE hade stor betydelse under 1700-talet och början av 1800-talet. Det var en näring som vid 1700-talets mitt stod för 75 procent av Sveriges export. Viktigaste var de cirka 350 järnbruken, men även kopparsilver bröts. Stångjärnet exporterades främst till England. Sverige dominerade den internationella handeln, men konkurrensen från Ryssland ökade starkt under seklets senare del och framförallt under 1800-talet. Genom Jernkontoret var bergsbruket strikt reglerat för att garantera kvalitet, höga priser och tillgång till bränsle.

Under 1800-talet drog en nedläggningsvåg över landet. Av 79 värm-ländska järnbruk återstod hälften år 1870 och endast sex stycken fanns kvar 1924. Det svenska järnets storhetstid på 1600- och 1700-talen byggde på malm och ett överflöd av skog till träkol. När engelska bruk i stället började använda stenkol vid 1800-talets början inleddes vad som brukar kallas bruksdöden, särskilt i Bergslagen. Produktionen upprätthölls men koncentrerades till stora enheter som Domnarvet och Uddeholm.

Ett nytt svenskt uppsving kom från 1850-talet, då nya götstalsprocesser möjliggjorde ståltillverkning i stor skala.

Denna papperspollett från Svartnäs bruk kommer från Sven Svenssons rika samlingar. 64 x 48 mm. Ensidig. SKANNAD AV MGL.

I Kungl. Myntkabinettet finns en liten oansenlig papperspollett från Svartnäs bruk. Detta järnbruk anlades av Stora Kopparbergs Bergslag 1735 för att klara Falu gruvas och Avesta kopparverks behov av redskap med mera. Det var viktigt att platsen låg tillräckligt långt borta från Falun för att bruket inte skulle konkurrera med kopparhanteringen om ved och kol.

Bolagets privilegium innebar att Svartnäs under de första åren endast hade rättigheter att producera det som behövdes inom företaget. Stångjärnet fick inte säljas. Privilegierna utökades vartefter, men resultaten mötte inte förväntningarna och Bergslaget arrenderade tidvis ut bruket.

År 1801 fick Svartnäs nya privilegier och det blev tillåtet att sälja hela tillverkningen av stångjärn. Bergslaget tog över verksamheten 1802. Bolaget började bygga ut i Svartnäs och ansökte om att få anlägga ytterligare järnbruk. På grund av problem att få

tillräckligt med träkol från de närliggande skogarna tillkom Ågs masugn år 1826 som hjälphytta till Svartnäs.

Ett problem med Svartnäs och flera andra järnbruk inom Bergslaget var de långa transportererna. Till sist beslutades att Bergslaget skulle koncentrera sina satsningar på ett enda stort järnbruk och år 1873 inleddes arbetet med Domnarvets Jernverk i Borlänge. Samtidigt med Domnarvets ökning avvecklades de små bruken. Svartnäs bruk lades ner år 1889.

Papperspolletten från Svartnäs gällde: Smälthärden 1. / En Stig Kol / N:o 2. * Sista raden på polletten anger brukets namn. Texten i svart är tryckt på grå papp. Baksidan är tom. Polletten mäter 64 x 48 mm. Den användes möjligen på 1870-1880-talen.

IW

* "Stig" är ett gammalt kolmått. En stig i Dalarna var 17,6 hl, i övriga landskap 19,8 hl. Ur *Måttordboken* 1995.

Bli medlem i
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Arsavgiften är 250 kr.
Som medlem får Du SNT automatiskt!
Du kan också prenumerera på SNT
för endast 200 kr per år.
www.numismatik.se

HB MYNT & MEDALJER
Sveavägen 96

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19
T-Rådmanngatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmärken, medaljer

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

MISAB 6

MYNTAUKTIONER I SVERIGE AB har lämnat auktion nr 6 och nu även nr 7 till historien. Auktion nr 6 som hölls i våras, lördagen den 10 mars i Restaurang Garnisonen – ett stenkast från Svenska Numismatiska Föreningens lokaler på Banérgatan – var denna gång en endagsauktion. De 1117 utropen väntade på tillresta myntfantaster med budspadarna i högsta hugg. Nyhet för auktionen var en bildskärm, där mynten visades under auktionens gång i bra förstoring.

Klockan 9.00 var det dags för de första utropen, som inleddes med den grekiska antiken. Förväntningarna var som vanligt på topp i den välfyllda lokalen. Med en hastighet av 150 nummer i timmen skulle auktionsinnehållet byta ägare, en hastighet som hölls auktionen igenom fram till sista utrop runt klockan 18.00.

Nr 29 var auktionens äldsta mynt, ja faktiskt ibland kallat även världens första mynt, en elektron från Lydien – en naturlig blandning av guld och silver vars prägel vittnar om en av kungen godkänd vikt och halt. Myntet bytte ägare för 14 500 kr + köparavgift om 18,75%.

De polska mynten inleddes med en Sigismund-dukat 1632 från Danzig, där klubban först föll vid 82 000 kr mot 20 000 kr som var utropspris för denna guldklump. Nr 95, en så kallad Brandtaler 1629 från Thorn, inleddes mynten som i katalogen försetts med ett plommonstop bredvid auktionsnumret – en hatt som visar att myntet kommer från Sven Svenssons samling. * Mer om denna samling finns att läsa i katalogen. Myntet klubbades för 52 000 kr.

Den svenska delen startade med nr 138, och glädjande nog för vikingatidssamlarna fanns där sex Sigtunapräglingar och skandinaviska imitationer från tiden. Johan Sverkerssons penning nr 145 med rovfågelshuvud, som tidigare auktionerats ut på MISAB:s auktion nr 1 med mynt ur Anders Frösells samling, verkar ha hittat helt rätt prisnivå. 130 000 kr var vad samlarna ville betala denna gång

MISAB:s auktion 6 hölls i Restaurang Garnison den 10 mars i år.

FOTO: FÖRFATTAREN.

mot 132 000 kr på MISAB 1 för ett och ett halvt år sedan.

Stockholmsdalen 1534, med ett utropspris på 100 000 kr, stannade inte förrän buden nått 280 000 kr. Myntet blev ett ”mummelmünt” i det att efter att klubban landat var det många av auktionsdeltagarna som ville ventileras, prata av sig innan det var dags för nästa nummer och mulandet snabbt ebbat ut. Nr 203, Erik XIV:s 3 mark 1562 – en intressant mynttyp med den avlidne Gustav Vasa liggande till vänster och Erik stående till höger och som det fortfarande spekuleras i om det är ett Göteborgs- eller Stockholmsmotiv som pryder fransidan – nådde 36 000 kr mot utropets 15 000 kr. Blodsklippingarna 8, 4 och 2 mark var alla klassade i 1+/01. 8-marken landade på 107 000 kr, 4 marken på 33 000 och den rara 2-marken blev lite av ett fyndpris med sin klubbade 66 000 kr.

Det går att finna många trevliga varianter i katalogen. Ett exempel på dessa är nr 237. Myntet är ett Johan III:s 4 öre 1575, där det normalt står GO i omskriften men i detta fall GOT. I Levins sammanställning av Johan III:s mynt (Numismatiska Meddelanden XI, 1887) är denna variant känd i två exemplar (Levin 277), det ena i samling Bonde och det andra i styrman A. Rhodéns, Karlskrona, ägo. Mig veterligen såldes aldrig Bondes exemplar av detta 4-öre med GOT i omskriften i de nyligen hållna auktionerna efter denna storsamling. Det skall också nämnas att ytterligare en variant finns med GOT i omskriften,

nämigen med en annan blomprydnad och som är känd i ett exemplar i KMK (Levin 278). Klart är att 4-öret är en liten pärla bland andra pärlor för variantsamlaren som går att hitta i auktioner som denna. Klubban föll vid uppnådda 7 200 kr. Sist ut bland Johans mynt kom 2-dalern utan årtal präglad i Vadstena. Denna klenod, direkt från Sven Svenssons samling, klubbades för 225 000 kr.

Omslagsmyntet, Sigismunds daler 1594, stannade vid 184 000 kr. En imponerande samling trevliga mynt från Karl IX bjöds ut, både som hertig av Södermanland, riksföreståndare och kung. En samling av dessa har lämnats in av en proveniensintresserad specialsamlare, som nu tyckte mynten skulle komma andra till glädje genom en försäljning.

Johan, hertig av Östergötland, representerades av två rara 1-ören, båda med Söderköping som präglingsort. Nr 334 öre utan årtal klubbades för 3 600 kr och nr 339, öre med årtal 1671, för 5 600 kr. Det får nog anses som ett klipp för köparna av dessa sällsynta 1-ören.

Gustav II Adolfs rara Norrköpingsöre 1626 i kvalitet 01 klubbades för dubbla utropet – 20 000 kr. Samme regents mynt från besittningen Elbing inleddes med en ståtlig dubbeltaler 1628, också den från Sven Svenssons samling. Detta är det enda i privat ägo av fem kända exemplar och den klubbades för 352 000 mot utropets 250 000 kr. Gravören Petter Michelssons M mellan Frälsarens fötter på Kristinas riksdaler från 1642 med ut-

rop 15 000 kr (nr 447) rönste stort intresse och klubban landade först vid 42 000 kr.

Karl X Gustav, nr 488, en vacker 2-mark i kvaliteten 01/0 XR slagen till Karls kröning med porträtt av typ II, rusade iväg till 48 000 kr mot utropet 20 000 kr.

Karl XI och Karl XII representerades av bland annat många trevliga mynttyper från besittningen Stralsund. Nämnas skall också Karl XII:s ¼-dukat i mycket vacker kvalitet, klassad 01/0, som stannade på 36 000 kr.

Fredrik I:s serafimerriksdaler 1748, utropad i 30 000 kr, klubbades till slut för 94 000 kr. Nr 775, 1 öre km 1772 präglad på 1/12 riksdaler och känd i fem exemplar, klubbades för 11 000 kr. Jämför med Nordlinds auktion 26-27 november 2011, där ett slitagemässigt bättre exemplar klubbades för 6 200 kr men överpräglingen mindre framtonad.

Dukaten 1810 med Dalarnas vapen – ett praktexemplar av detta sällsynta mynt – såldes för 74 000 kr mot utropets 20 000 kr.

Slutligen skall också nämnas provmynten, som helt klart ökat i intresse den senaste tiden. Ett exempel på detta är nr 918, en 10 cent u.å. (1844) klassad 01/0 med utrop 5 000 kr, som efter tuff budgivning mellan ett par ivriga spekulanter hade kämpat upp myntet till 37 000 kr, vilket också innebär auktionens prisrakett – nästan 7,5 gånger utropspriset!

Tony Kamil

* Sven Svensson (1855-1928) iförd plommonstop ses på åtsidan av Svenska Numismatiska Föreningens minnesmedalj 2005. Medaljen utfördes av konstnären Annie Winblad Jakubowski och presenterades i SNT 2005:6 av Frédéric Elfver.

**SVENSKA NUMISMATISKA
FÖRENINGEN**

har en e-postadress dit medlemmar kan skicka sina iakttagelser vad beträffar kopierade eller falska mynt:

kopior@numismatik.se

**Hans Lundberg
24/3 1931 – 19/8 2012**

Förre narkosläkaren Hans Ebbe Lundberg, Kungälv, har avlidit i en ålder av 81 år. Hans Lundberg ägnade sig åt olika delar av numismatiken, såsom antika mynt och polletter, men torde vara mest känd som aktiv samlare av islamiska mynt.

Omkring 1989 ringde Hans till mig första gången för att få hjälp med några mynt och sedan dess höll vi kontakt. Vetgirigt ville han veta mer och allt antecknades noggrant. Snart lärde han sig att själv läsa mynten.

Hans Lundberg samlade både vanliga och ovanliga mynt i alla metaller, men med tiden fick de allra vanligaste mynten stå tillbaka för mer exotiska myntgrupper. Ett sådant specialområde var kopparmynt från Centralasien, bland annat myntörterna Bukhara, Samarkand, Tashkent och Ferghana. De vikingatida myntfynden i Skandinavien är fulla av silvermynt från detta område men innehåller inga kopparmynt. Kopparmynt speglar många gånger den lokala historien bättre. Detta var ett samlarområde som gjorde Hans Lundbergs namn aktat bland specialisterna.

Ännu mer känd blev Hans Lundberg på ett annat område – de så kallade islamiska signaturmynten. Tillverkningen av myntstamper i Kalifatet var i början starkt kontrollerad och centraliserad, men det kunde hända att en lokal myntgravör ute i periferin tog sig friheter som han inte hade rätt till. Olovandes graverade han in sitt namn i stampen genom att dela upp namnet i mindre bitar och förstulet sticka in dem här och där, alternativt genom att förminska namnet till pyttelit format, allt för att undvika oönskad uppmärksamhet. Sådana mynt i silver fanns från 905 e.Kr. i Afghanistan (Andaraba, Panjhir, Madin) och Iran (Isfahan, Muhammadiyya [= Teheran], Nishapur), men även utanför Kalifatet hos khazarerna (830-tal) och volgabulgarerna (930-tal).

Den vanligaste signaturen – även hos Hans Lundberg – är "Plöjaren" (Hârith) i pytteformat på guldmynt (Nishapur). Signaturmynt är mycket sällsynta. För inte så länge sedan

Hans Lundberg. OKÄND FOTOGRAF.

fanns ingen vetenskap om dem alls, men ett växande engagemang särskilt i Sverige har satt dem i fokus. Ulla S. Linder Welin var först att skriva om signaturmynt (1965) och det har även undertecknad gjort (1989). Hans Lundberg fullföljde i praxis med skarpt öga, idog kunskapsinhämtning och berömvärd myntsamlande.

Signaturmyntssamlingen – nu störst i världen – användes av Luke Treadwell, Oxford, i dennes nyutkomna monografi *Craftsmen and coins* (2012), där Hans Lundbergs insats kommenterades med orden: *"Hans Lundberg sent me images and lists of his outstanding collection of signed coins from Nishapur and surrounding mints. The Lundberg collection is crucial to this study because it supplies the 'missing link' in the sequence of signing activity which connects the Samanid mints of eastern Iran with later developments in the Buyid mints of central and western Iran."*

Hans, som hade problem med hälsan i många år, kände att krafterna tröt. Hela hans mynt- och pollett-samling skulle troligen inte kunna hållas ihop intakt – den är alltför stor – men för att åtminstone rädda signaturmynten från att skingras, har han skänkt dem till Kungl. Myntkabinetet i Stockholm. KMK har tacksamt mottagit 46 mynt i guld och 18 i silver (inventarienummer 104463).

Gert Rispling

Nytt om böcker

Tomas Gustafsson: Svenska medaljer präglade i aluminium. Utgåva 1 med 35 medaljer intill år 1934, avbildade och utförligt beskrivna. Växjö 2011. 60 s. Illustrerad. ISBN –.

DET MODERNA UTBUDET av numismatisk litteratur är omväxlande stimulerande – från de akademiska projektverken till de ibland lika signifikanta småskrifterna frambringade av amatörsamlarens observationer och nyfikenhet – och tenderar att presenteras lika överraskande som sällan. Alla platser de i ett allsidigt nyttbibliotek och varje ny titel brukar kännas välkommen.

Nyligen har vi begåvats med en sådan mindre skrift som avhandlar ett säregt och smalt men likväl intressant område, nämligen *Svenska medaljer präglade i aluminium*. Det är den i Småland boende och dokumentärt produktive samlaren och handelsmannen Tomas Gustafsson som begått ”hård-pärms-debut”.

Skriften är ett privattryck och som sådant ett exempel på vad man kan åstadkomma i egen regi med små medel och datateknik med bild- och textredigering och layout-program. Bidrag till själva tryckningen har Sven Svenssons Stiftelse biträtt med. Upplagan uppges till 200 exemplar, individuellt numererade med stämpel på ett blankt försättsblad.

Det avgränsade sakområdet presenteras väl strukturerat, fördelat på en introduktion till ämnet, metallens egenskaper, dess historia och pionjärer samt hur tillverkningen började i Sverige. Därefter följer en beskrivande och i färg illustrerad katalog av kända, förekommande och observerade medaljer, jetonger att bäras etc. Varje objektbeskrivning är försedd med ett referensnummer och ibland har detaljbilder och text medfört att ett helt uppslag viks åt föremålet ifråga. För den bibliofilintresserade kan nämnas att pärmaras layout hämtat inspiration från några av de tidigaste förteckningsverken tryckta under

1800-talets andra hälft. Man drar sig till minnes dem av Snoilsky och Holmberg.

Genomgående berättar Gustafsson om objektets ”framsida” respektive ”baksida” (alltså mindre pretentiöst än de gängse numismatiska termerna åt- och fränsida), vem som graverat och tillverkat objektet samt tekniska data, vikt och diameter där sådant varit mätbart eller känt. Varje objekt har också fått en bakgrundsbeskrivning av regenten, företaget, anledningen till utgåvan samt matnyttiga informationer kring andra huvudpersoner som objektet illustrerar eller åsyftar. Slutkapitlet ”Diskussionsunderlag” tar upp funderingar kring dateringen och fenomenet efterpräglingar.

Katalogdelen tar upp 35 objekt men gör inte anspråk att vara komplett. Som nästan alltid dyker det oväntat upp nya föremål såväl under bearbetningen som efter att katalogen är tryckt. Den luttrade Gustafsson har en ödmjuk inställning till detta och gläds snarare åt att syftet med boken uppnås optimalt, nämligen att stimulera intresset och locka fram nyupptäckter som helst också dokumenteras för en i framtiden kanske uppdaterad andra upplaga.

Inte minst ska dessa småskrifter kunna motiveras, nämligen som stafettpinne och bidrag till kunskap om ett ämne, specialstudier eller liknande som kanske inte är eller kan bli fullständigt utrett från början men där man lägger fram observationer, analyser och funderingar som kan vidareutvecklas i följdpublikationer eller uppdateras i notiser och artiklar i skriftserier, tidskrifter och föreningstidningar.

En presentation likt Gustafssons skrift överstiger det normala omfånget av en artikel, därför gör bokutgåvan ämnet mer påtagligt och gripbart. Artiklar tenderar annars att av efterkommande forskare och studenter kräva mer av referenssinne, ordning och reda samt vilja och ansträngningar att söka efter för att inte glömmas bort. I sammanhanget utgör ju de numera hyggligt regelbundet utkommande sökbara artikelförteckningarna ett välkommet och bekvämt sätt att följa kunskapsutvecklingen inom enskilda områden, givet att rubriken innehåller de relevanta sökbegreppen.

Som levande bevis på detta råkade undertecknad – då dessutom ovetandes om denna skrift – på auktion finna ett avslag av Oskar II:s år 1873 utdelade kröningsmedalj (”kastmynt”) – hittills känd i silver samt några få avslag i koppar – i aluminium. Min förhoppning att det udda objektet, placerat under felaktigt auktionsrubrik och tills synes oansenligt och med smärre repor och hanteringsmärken, skulle kunna prisfyndas kom på skam. Notabelt är det stora tidsspännat mellan stamparnas ursprungår, 1873, och den första aluminiumpräglingen upptagen i Gustafssons skrift och till 1887 daterade medaljavslaget över Jenny Lind. Anekdoten visar att nyupptäckter fortfarande kan ske.

Tomas Gustafssons tidigare publicerade sporadiska alster utgörs av en liten flora artiklar i mynttidningarna inom variantgebiten bland svenska kopparmynt samt några omfattande och nydanande, nyttiga kataloger över sina samlingar modernare polletter och hundskattmärken. Vi minns de representativa småskrifterna samt jubileumsböckerna i antologiform från de numismatiska föreningarna i Skåne, Göteborg, Uppsala och Linköping, samtliga med många trevliga artiklar författade av insiktsfulla medlemmar och gästskribenter, samt vad Svenska Numismatiska Föreningen mobiliserat under årens lopp, enskilt, eller i samarbete med Kungl. Myntkabinettet och allt oftare med ekonomiskt stöd av någon numismatisk stiftelse.

Måhända får nu Gustafsson och andra blodad tand att accelerera utgivningen av ytterligare nyttiga småskrifter, i egen regi eller under någon förenings stödjande paraply.

Per-Göran Carlsson

SELINS MYNTHANDEL AB
Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08 – 411 50 81
Fax. 08 – 411 52 23

**HÅKAN WESTERLUND
MYNTHANDEL**

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Wasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08 – 411 08 07

Öppet: måndag-torsdag 11–13

Hamstra silvermynt dålig affär 1942

ANDRA VÄRLDSKRIGET innebar bland så mycket annat att det uppstod en brist på skiljemynt i Sverige. Samtidigt hade myndigheterna 1942 börjat ge ut silvermynt med endast 40% silver i stället för 80%. Bristen innebar att särskilt en- och tvåkronorna höll på att försvinna ur marknaden.

Den som kanske fått för sig att det skulle finnas möjlighet att förtjäna lite extra pengar på hamstring av ”silverslantarna” tog alldeles fel. Att lägga sig till med ett lager av mynt, vars metallvärde knappast var värt mer än hälften av dess åsatta valör, gjorde väl ingen förnuftig människa.

Inte desto mindre försvann mynten ur marknaden, det blev åtminstone brist på dem. I en del fall fanns det nog personer som fortfarande hade uppfattningen att en tvåkrona var värd två kronor. Den bittra sanningen var dock att värdet av en tvåkrona helt plötsligt låg under värdet av en enkrona. Det reella värdet på en nypräglad enkrona från 1942 var endast 42 öre.

I dagstidningen Folkets Dagblad den 4 september 1942 intervjuades

Pressklipp 2012

Ibland är det en fördel att inte ha hög lön! 1 yuan motsvarar 1 krona. Bosse Gunnarsson skickade oss denna notis saxad ur *China Daily* 16 mars i år.

bland andra bankkamrer Walentin Person i Göteborgs Handelsbank:

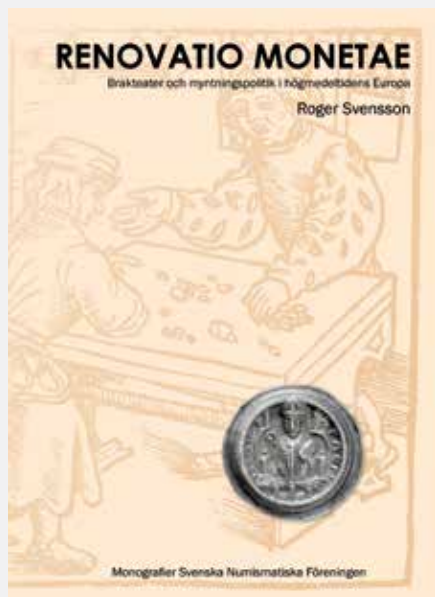
Bankerna ha givetvis stark känning av växelmyntbristen, men någon ransonering ha vi inte behövt tillgripa i annan måtto, än att vi söker åstadkomma en fördelning på alla våra kunder, och då kan det ju hända att en eller annan ej få så stor tilldelning som vanligt. Pengarna gå ej heller i samma utsträckning som förr åter till bankerna, ty sådana som äro i behov av växelmynt, industrier för avlöningar, affärsmän etc., söka gärna att med

föribgående av bankerna växla till sig sitt behov direkt hos sådana företag eller företagare, vilkas kassor tillföras mest växelmynt, exempelvis spårvägen, glassförsäljare med flera.

År 1942 och följande år hände också det som den engelske finansmannen Sir Thomas Gresham beskrev på 1500-talet, nämligen att dåligt mynt uttränger gott mynt (”Greshams lag”).

Självfallet var det bättre att lägga undan mynt med högre silverhalt.

IW

Ny bok utgiven av Svenska Numismatiska Föreningen!

Roger Svensson är docent i nationalekonomi verksam vid Institutet för Näringslivsforskning. I boken – delvis en kunskapssammanställning om vad andra forskare kommit fram till – framlägger författaren en egen ekonomisk teori om tidsbegränsade mynt och medeltida brakteater.

286 sidor + myntplanscher
ISBN 978-91-979427-1-3

Pris:
250 kronor (medlemmar i SNF)
350 kronor (icke medlemmar)

Ev. porto tillkommer

Boken kan köpas i SNF:s kansli på Banérgatan
Öppettider: se SNT:s redaktionsruta.

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR**

Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur

www.nordlindsmynt.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm

Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppge samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND

Tel. och fax 046-14 43 69

e-post: siv-gunnar@swipnet.se

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

ANTIKBODEN

Kanikgatan 3
222 29 LUND
Tel. 046-12 99 00
per_flodberg@hotmail.com

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 GÖTEBORG
Tel. 031-13 94 84
besour@telia.com - www.besour.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 GRÖDINGE
Tel. 08-732 66 86, 070 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

H & J:S NUMISMATIK HB

Jimmy Haggqvist
Box 43
310 20 Knäred
jimmy@collectia.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 11
371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73
lennart@mynt.nu - www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14
Box 98
503 06 BORÅS
Tel. 033-41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 LUND
Tel./fax 046-14 43 69
siv-gunnar@swipnet.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
370 24 NÄATRABY
Tel. 0455-155 99

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 NYKÖPING
Tel./fax 0155-28 63 25
corona-coin@swipnet.se
http://home.swipnet.se/corona_coin

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96, Box 19 507
104 32 STOCKHOLM
Tel./fax 08-673 34 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46,
Box 5132
102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61, fax 08-661 62 13
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel. 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Farinvägen 8
245 33 STAFFANSTORP
Tel./fax 046-25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30
Box 1320
251 13 HELSINGBORG
Tel./fax 042-12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6
Box 16 390
103 27 STOCKHOLM
Tel. 08-411 50 81, fax 08-411 52 23
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 GÖTEBORG
Tel./fax 031-13 50 88
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STRANDBERGS MYNTHANDEL & AKTIESAMLAREN AB

Arsenalsgatan 6
Box 7377
103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10, 611 58 20
Fax 08-611 32 95
info@aktiesamlaren-bjb.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TAMCO NUMISMATICS

Box 6235
102 35 STOCKHOLM
Tel. 070 631 58 09
tamco.num@telia.com

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel./fax 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

HÅKAN WESTERLUND

MYNTHANDEL
Vasagatan 42
Box 490
101 29 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07, fax 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070 212 64 55

www.mynt.nu/smf/

Auktion

1 december Kungl. Myntkabinettet, Kl 11:00

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper söker

Mynt, Sedlar, Aktier,
Numismatisk litteratur och Historiska dokument

För att få in spännande objekt tillämpar vi 5% provision på alla inlämningar.

Köpare på våra auktioner betalar endast 10% provision.

Plats: Kungl. Myntkabinettet, Slottsbacken 6, hörsalen.

Alla medlemmar i föreningen får auktionskatalogen.

Det går att beställa katalogen hos arrangören,
Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper genom att kontakta
Werner Stensgård per post, e-post eller telefon.

E-post: hvp@myntochtryck.se

Telefon: 0708-46 31 91

Adress: Gyllenhjelmögatan 13 c, 645 30 Strängnäs

www.historiskavardepapper.com

AURUM AUKTIONER AB
stockholm

Myntauktioner i Stockholm

Inlämning pågår!

*Vi söker alltid kvalitetsmynt, sedlar,
medaljer, polletter, ordnar..*

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se

www.aurumauktioner.se

Skarabé
Mynt & Guld AB

köper och säljer

MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088

skarabe@telia.com - www.skarabe.eu

Öppet: Vardagar 10 - 18

MØNTBØRS 2012

Lørdag 3 november, kl. 10 - 17

- To etager med numismatiske emner:
mønter · bøger · medaljer · tokens
- Omkring 30 internationale mønthandlere
- Auktionshuse viser materialer frem

Arrangør: Dansk Numismatisk Forening

Copenhagen Coin Fair
www.cphcoinfair.dk

Radisson Blu Falconer Hotel

Falkoner Alle 9 · Frederiksberg – Metro Frederiksberg · Bus 14, 15 og 18 · Entre kr. 60 DKK

MYNTAUKTION

i Stockholm lördag 10 november 2012

Ett axplock redan inlämnade mynt och medaljer:

1½ mark
1562

2 öre på 1 öre
1575
Off.s + 1 ex

1 öre
1626 på 1625

Kröningen 1650
Medalj i 7 dukaters vikt
Ex. Bonde

Poland
Wladyslaw IV Vasa
Medallic 6 ducat

Bättre mynt och hela samlingar mottages till höstens myntauktion.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

Vid större inlämning kan villkoren skraddarsys.

Vi köper även guld och silver kontant!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17
Fax: 08-643 22 38

E-post: coins@philea.se
www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

INLÄMNING PÅGÅR!

Vi tar nu emot material till auktion 8, vilken avhålls andra helgen i mars 2013. Kontakta snarast Dan Carlberg på telefon 08-410 465 65 om Du har kvalitetsobjekt som Du funderar på att sälja.

Ett smakprov på några till vårens auktion redan inlämnade objekt:

När Du säljer genom oss får Du Dina objekt presenterade i en katalog som håller auktionsmarknadens högsta standard och som distribueras till de allra mest köpstarka kunderna.

Vi utlovar ett seriöst bemötande och förmånliga villkor - kontakta därför alltid oss för en diskussion inför försäljning.

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm

E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se